

ZUSAMMENFASSUNG

Im ersten Teil des Aufsatzes gibt der Verf. eine Aufteilung der Detergentien sowie die einschlägigen Produktionsdaten aus verschiedenen Ländern, weiterhin bespricht er die physikalischen und chemischen Eigenschaften dieser Wirkstoffklasse. Im zweiten Teil der Arbeit werden die allergenen Eigenschaften der Detergenten diskutiert. Es werden die Möglichkeiten besprochen wobei die Detergenten zu Dermatitis und zu allergischer Corysa Anlass geben können. Auch die Berufskrankheiten durch Detergenten werden besprochen

und die Fälle, bei welchen sie sich als sekundär sensibilisierende Stoffe auswirken

Zum Abschluss wird ein Überblick über die bisherigen Massnahmen in Hinsicht auf die Gesundheitsschädigungen durch Detergenten geboten

(Magyar Néphadsereg Egészségügyi Szolgálat
Budapest XIII., Róbert Károly kert 42.)

Érkezett: 1964 I. 3

„OKTATÓ GYÓGYSZERTÁRAK — OKTATÓ GYÓGYSZERÉSZEK”

HOZZÁSZÓLÁS

DR. HÁZNAGY ANDRÁS

Nikolics K. tollából a „Gyógyszerészet” 1964. 2. számában megjelent eszme-futtatás tartalmi mondanivalói igen magvasak, s mind ez, mind K ü t t e l D. ugyanebben a számban közölt hozzászólása nemcsak meggondolásra de cselekvésre is késztet. Az oktató gyógyszerészek és gyógyszerértá-
rak (ez a sorrend szándékos részemről) kérdéséről írni, vele kapcsolatos gondolatokat nyilvánosságra hozni felettébb időszerű, és reméljük, hasznos is. Nikolics dr. csoportosításából, mely az egész tanulmányt szilárd vázra építi, szabadjon néhány szempontot kiragadnom:

1. A személyi megválasztás és ellátottság kérdése legalább olyan lényeges, mint az egyéb szempontok. Jól tudjuk, hogy az anyagi körülmények tudatformáló hatása nem mellőzhető, de ez a hatás mélységében és intenzitásában igen nagyfokú személyi különbségeket mutat fel. Az oktató gyógyszerészek hálózatának kialakítása természeténél fogva néhány év óta folyik, s ez az idő is bőséges példát szolgáltatott arra vonatkozóan, hogy az anyagi feltételek fontossága nem kizárólagos vagy legalábbis hasonló fontosságúak a kiválasztottak személyi adottságai. Oktatni, tapasztalatokat, tudást tovább adni egyéni rátermettség kérdése, s állapítsuk meg, gyakran hálátlan feladat, tehát áldozatot jelent. Bármilyen célról is legyen szó, áldozatot hozni pedig csak az képes, aki a gyógyszerészi munkakörök bármelyikét gyakorolva, teljes súlyával hivatást tölt be, és éppen ezért működése konstruktív. A közelmúlt tapasztalatai is elegendő anyagot szolgáltatottak arra vonatkozóan, hogy jószándékkal, fiatalos lelkesedéssel, érdeklődéssel pályánk felé közeledőkre mennyire előnytelenül hatottak azok a megjegyzések, amelyek pályánk társadalmi és anyagi téren mutatkozó, vélt vagy tényleges sérelmeivel összefüggésben elhangzanak, éppen gyógyszerész kollégák részéről. A nagyobb megbecsülés csak munka, szemlélet és helyes viszonyulás eredménye lehet. Ha nem ezek következménye lenne, merőben igazságtalan és alaptalan fejleményként könyvelhető el. Ezt a gyakran úttörő jellegű munkát nekünk gyógyszerészeknek kell elvégeznünk, s ebben különösen fontos az oktató gyógyszerészek szerepe. Ha az

„oktatói hálózat” létrejött, akkor a helyes szemlélet és további ambíciók növelését szolgálnák azok a nagyon időszerű és részben már meg is késett dologi természetű intézkedések, melyeket K ü t t e l dr. aláhúzottan hangsúlyoz, pontosan megjelölve a segítség formáit.

2. Az eddig megrendezett, különböző típusú tanfolyamokon, így az oktató gyógyszerészek számára rendezettekben is, az idősebb kollégák részéről többször ismétlődő észrevétel, hogy koruk következtében esetleg nem a legalkalmasabbak oktatói tevékenység ellátására. Minden ilyen állítással szemben az igazság — feltételezve, hogy a központok valóban arra érdemest és alkalmast küldtek a tanfolyamra — az, hogy az oktatói ambíciók, a pályáért áldozni tudó adottságok és a helyes szemlélet az esetek zömében független az életkortól, s mindenki fiatal — tekintet nélkül a vállaira nehezedő évek számától — aki lelkiileg fiatal, akiben az egyéni tapasztalatok és tudás átadásának lángja ég.

3. Nem húzhatom alá eléggé a Nikolics dr. által említett helyes munkabeosztási és rendszereteli szempontokat. Nap mint nap bőségesen tapasztaljuk oktató munkánk során, hogy a hallgatók nagy része nincs tisztában az ismeretek elsajátításának gyümölcsöző módszereivel, illetve hogy saját egyéniségének melyik módszer felel meg a legjobban. Bizonyára az alsó- és középfokú oktatás is felelős azért, hogy az ifjúság kevéssé tanult meg figyelmet összpontosítani, s a lényegest a lényegtelenről elválasztani, egyszóval absztrahálni. Ennek következménye igen gyakran a gondolkodásban és gondolatok rögzítésében tapasztalható rendezetlenség, melynek sokszor velejárója a fizikai értelemben vett rendszeret hiánya, illetve utóbbinak a szellemi életre vonatkozó visszahatása. Ugyanez áll az idővel történő gazdálkodásra is. Ha részben már elkésett is, de mégsem hagyható el az ilyen irányú ráhatás, melynek kiemelkedően legértékesebb tényezője a közvetlen személyes példamutatás!

4. Ki kell emelnem a tanulmánynak azt a gondolatát, hogy a jelölt a gyógyszerkészítési munkafolyamatot — különösen az első időben — önállóan

fejezze be. A jelöltnek meg kell ismernie és el kell sajátítania minden munkát, amely egy gyógyszer-tárban előfordul, kezdve az edényzet takarításán. Csak az tud kellő szemlélettel hozzászólni az alsó- és középkaderek munkájához, esetleg bírálatot gyakorolni felette, aki a feladatokat „belülről” látja, aki tudja, mit *kell* és *lehet* megkövetelni.

5. Minthogy az oktató gyógyszerészek és egyetemi oktatók munkájának egybehangolása fontos-ságban eléggé nem hangsúlyozható, szükséges, hogy a nyári gyakorlatok és államvizsga előtti időről körültekintő és tárgyilagos szakvélemény lásson napvilágot, amely terjedelemben és mély-ségben a maximálisat nyújtja. Mivel a jelölt meg-ismerése hosszabb idő kérdése és feladata, a véle-mény megalkotásában kövessük a mérsékelt foko-zatosság elvét. Bizonytalan tények fölött várjunk a végleges véleményalkotással, mert ezen az úton nehezen képzelhető el hátráló lépés. A szorgalom, összeszedettség, figyelem összpontosítása és *fő-ként az érdeklődés* heteken belül nyilvánvalókká válnak, ha ezek az adottságok egyáltalán meg-vannak. A teljesítmény kisebb-nagyobb mértéke már nehezebben rangsorolható, mert számos té-nyező befolyása alatt állhat, különösen negatív irányban. Anyagi, családi, egészségi körülmények mint dologi tényezők, lelki tényezők, — hogy csak néhányat említsek — mint adottságok hatnak, s

azok feltárása nélkül esetleg csak egy durva „fedő jelenséget” tapasztalunk, melynek a lényeghez kevés köze van. Ezért nem hangsúlyozható eléggé az oktató és oktató között kialakítandó nyílt és közvetlen kapcsolat, mely mindkettő számára a biztonság alapvető forrását, és nem utolsósorban a segítség eszközeinek mozgósítását jelenti.

6. A természetes eredetű és a gyógyászatban közvetlenül vagy közvetve felhasználásra kerülő anyagok az összes felhasznált anyagok csaknem 50%-át teszik. Számuk csökkenésére a közvetlen jövőben nincs kilátás. Éppen ezért az oktatás anyagának összeállításánál meg kell találni azt az egészséges egyensúlyi helyzetet, melyet a gyógy-szerészjelölt által elsajátítandó részismeretek való-ságot tükröző aránya jellemez.

Összefoglalva: az oktató gyógyszerészek meg-választása kényes és sokirányú, nagy felelősséggel járó tevékenység, amelyet harmonikusan kell ki-egészítenie a gyógyszerterek korszerűsítése érde-kében nyújtandó, az eddigieknél nagyobb mér-tékű támogatásnak. Mindkettő olyan befektetés, melynek hatásai társadalmi méretűek, és csak kedvezőek lehetnek.

(Szegedi Orvostudományi Egyetem, Gyógynövény- és Drogismereti Intézet, Szeged, Eötvös u. 2.)

Érkezett: 1964. III. 31

GYÓGYSZERÉSZ AZ ORVOSI LABORATÓRIUMBAN

FARKAS LÁSZLÓ

Gyógyszerésznek orvosi laboratóriumban tör-ténő foglalkoztatása gyógyszerészi körökben jelen-leg szinte ismeretlen, annak ellenére, hogy már a múltban néhány gyógyszer-tárban végeztek ilyen irányú vizsgálatokat, sőt, pl. a szomszédos Jugo-szláviában e vizsgálatok elvégzése a gyógyszer-tárak működési körébe tartozik. Sok gyógyszerész, aki-nek közeli hozzátartozója, vagy esetleg ő maga nem esett keresztül orvosi laboratóriumi vizsgálá-ton, nem is gondol arra, hogy az orvosi és a gyógy-szerészi tudománynak talán leginkább ez az a területe, ahol a két tudományág nemcsak találko-zik vagy egymás mellett halad, hanem az esetek túlnyomó részében e vizsgálatok elvégzése igen közel áll a gyógyszeranalitikai munkához.

Nem akarok itt most ismertetni — hiszen nem is ez a célom — egyetlen vizsgálatot sem, de talán azt meg kell említenem, hogy a vizsgálatok túlnyomó része bizonyos színreakció vagy titrimetrik-képződésen alapuló kvalitatív vagy titrimetrik, gyógyszerészek által jól ismert módszereket magába foglaló kvantitatív kémiai vizsgálat. Tapasztala-tom szerint egy Westgreen állvánnyal és a hozzá tartozó milliméter beosztású pipetákkal, egy-két koloriméterrel, centrifugával, mikroszkóppal és keverő pipetákkal kiegészített gyógyszer-tári labo-ratóriumi felszerelés általában megfelel a jelenlegi járási orvosi laboratóriumok felszerelési köve-

telményeinek. Az orvosi laboratóriumokban hasz-nált felszerelési tárgyak túlnyomó részükben azo-nosak a gyógyszer-tár laboratóriumban is hasz-nálatos eszközökkel.

Mindezek előrebocsátása után az olvasó bizo-nyára sejtí, hogy e sorok írója orvosi laborató-riumban dolgozik. El kell tehát mondanom, miért és hogyan kerültem oda.

Pár évvel ezelőtt egyik közeli hozzátartozóm *diabetes mellitus*-ban megbetegedett. A kórházi kivizsgálás után minden cukorbeteg vércukor szintjét időnként ellenőrizni kell. Tekintettel arra, hogy a Járási Rendelőintézetben laborató-riumi orvos nem dolgozott — bár felszerelt labo-ratórium állt készen — a Megyei Rendelőintézetbe kellett volna bejárnia. Ez a négy és fél, öt órai oda-vissza utazással együtt a betegnek teljes napját igénybe vette volna. Tehát sokkal egysze-rűbb megoldásnak látszott, ha a vizsgálatot meg-tanulom és magam végzem el, egy kölcsönkapott koloriméterrel. Egy laboratóriumi szakorvos bará-tom segítségével ez sikerült is, hiszen egyszeri bemutatás után el tudja végezni bármelyik gyógy-szerész.

Később a Járási Rendelőintézet szakképzett laboratóriumi asszisztentst kapott és az intézeti igazgató napi egyórás mellékállásban ellátta a laboratórium vezetését. Ekkor kerültem a labo-